

Železničko-drumski most preko Dunava, Novi Sad. Gradnja 2011-2014(2015). Bitne pojedinosti i zanimljivosti

Tema	Činjenice																																						
Mediji. Česta rečenica u medijima: "Most je replika starog, samo što je čelični i lukovi su zakošeni ka unutra".	Potpuno pogrešna informacija. Most je lučni i čelični kao što je zahtevano Projektnim zadatkom i Urbanističkim uslovima, ali je sličnost sa starim mostom kao sa bilo kojim drugim lučnim mostom u svetu. Stari i novi most su potpuno različiti mostovi po svim karakteristikama. <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th>Tema</th><th>Stari most (1963-1999.)</th><th>Novi most</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Standardi za projektovanje i izvođenje</td><td>Generacija standarda 1950-1960.</td><td>Aktuelna izdanja Evropskih normi (2011-2012.). Potpuno neuporedivo sa stanjem tehnike pre 60 godina!</td></tr> <tr> <td>Dužina/Širina</td><td>466,450/20,150 m</td><td>474,000/31,500 m.</td></tr> <tr> <td>Površina osnove</td><td>9400 m²</td><td>15000 m²</td></tr> <tr> <td>Saobraćaj</td><td>1 kolosek + 2 drumske trake + 2 pešačke staze</td><td>2 koloseka + 2 drumske trake + 2 pešačke staze</td></tr> <tr> <td>Rasponi lukova</td><td>166,75 m ; 211,00 m</td><td>177,00 m ; 219,00 m</td></tr> <tr> <td>Strela lukova</td><td>26,00 m ; 32,50 m</td><td>32,00 m ; 42,00 m</td></tr> <tr> <td>Statički sistem</td><td>Uklješeni lukovi na fundamentima u reci, na oko 20 m dubine.</td><td>Lukovi sa zategama. Ogromne horizontalne sile od lukova se primaju zategama.</td></tr> <tr> <td>Materijali</td><td></td><td></td></tr> <tr> <td>Lukovi Vešaljke Kolovozna konstr.</td><td>Armirani beton. Prednapregnuti beton. Prednapregnuti beton.</td><td>Čelik. Kablovi. S pregnuta konstrukcija čelik-beton.</td></tr> <tr> <td>Spregovi</td><td>Prednapregnuti beton, (zamenjeni čeličnim prilikom jedne sanacije mosta).</td><td>Čelik.</td></tr> <tr> <td>Saobraćajna opterećenja po EN 1991-2:2003</td><td>Železnica+Drum+pešaci 137 kN/m</td><td>Železnica+Drum+pešaci 294 kN/m</td></tr> </tbody> </table>			Tema	Stari most (1963-1999.)	Novi most	Standardi za projektovanje i izvođenje	Generacija standarda 1950-1960.	Aktuelna izdanja Evropskih normi (2011-2012.). Potpuno neuporedivo sa stanjem tehnike pre 60 godina!	Dužina/Širina	466,450/20,150 m	474,000/31,500 m.	Površina osnove	9400 m ²	15000 m ²	Saobraćaj	1 kolosek + 2 drumske trake + 2 pešačke staze	2 koloseka + 2 drumske trake + 2 pešačke staze	Rasponi lukova	166,75 m ; 211,00 m	177,00 m ; 219,00 m	Strela lukova	26,00 m ; 32,50 m	32,00 m ; 42,00 m	Statički sistem	Uklješeni lukovi na fundamentima u reci, na oko 20 m dubine.	Lukovi sa zategama. Ogromne horizontalne sile od lukova se primaju zategama.	Materijali			Lukovi Vešaljke Kolovozna konstr.	Armirani beton. Prednapregnuti beton. Prednapregnuti beton.	Čelik. Kablovi. S pregnuta konstrukcija čelik-beton.	Spregovi	Prednapregnuti beton, (zamenjeni čeličnim prilikom jedne sanacije mosta).	Čelik.	Saobraćajna opterećenja po EN 1991-2:2003	Železnica+Drum+pešaci 137 kN/m	Železnica+Drum+pešaci 294 kN/m
Tema	Stari most (1963-1999.)	Novi most																																					
Standardi za projektovanje i izvođenje	Generacija standarda 1950-1960.	Aktuelna izdanja Evropskih normi (2011-2012.). Potpuno neuporedivo sa stanjem tehnike pre 60 godina!																																					
Dužina/Širina	466,450/20,150 m	474,000/31,500 m.																																					
Površina osnove	9400 m ²	15000 m ²																																					
Saobraćaj	1 kolosek + 2 drumske trake + 2 pešačke staze	2 koloseka + 2 drumske trake + 2 pešačke staze																																					
Rasponi lukova	166,75 m ; 211,00 m	177,00 m ; 219,00 m																																					
Strela lukova	26,00 m ; 32,50 m	32,00 m ; 42,00 m																																					
Statički sistem	Uklješeni lukovi na fundamentima u reci, na oko 20 m dubine.	Lukovi sa zategama. Ogromne horizontalne sile od lukova se primaju zategama.																																					
Materijali																																							
Lukovi Vešaljke Kolovozna konstr.	Armirani beton. Prednapregnuti beton. Prednapregnuti beton.	Čelik. Kablovi. S pregnuta konstrukcija čelik-beton.																																					
Spregovi	Prednapregnuti beton, (zamenjeni čeličnim prilikom jedne sanacije mosta).	Čelik.																																					
Saobraćajna opterećenja po EN 1991-2:2003	Železnica+Drum+pešaci 137 kN/m	Železnica+Drum+pešaci 294 kN/m																																					
Poređenje veličina saobraćajnih opterećenja poznatih mostova u Srbiji	Saobraćajna opterećenja prema EN 1991-2:2003+AC:2010, kao zbir karakterističnih vrednosti železničkih (Ž),drumskih (D) i opterećenjem pešacima (P): <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th>Most</th><th>Odnos saobr. opter. Žel.-drumski most Novi Sad / Imenovani most</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Železničko-drumski most, Novi Sad: Ž+D+P = 294 kN/m (u starim merama: 29,4 t/m)</td><td>1,00</td></tr> <tr> <td>Pančevački most: Ž+D+P = 229 kN/m</td><td>1,28</td></tr> <tr> <td>Most na Adi: Laka Ž+D+P = 140 kN/m</td><td>2,10</td></tr> <tr> <td>Srušeni Žeželjev most: Ž+D+P = 137 kN/m</td><td>2,15</td></tr> <tr> <td>Most Gazela, Beograd: D+P = 95 kN/m</td><td>3,09</td></tr> <tr> <td>Most Slobode, Novi Sad: D+P = 81 kN/m</td><td>3,63</td></tr> <tr> <td>Most Varadinska duga, Novi Sad: D+P = 70 kN/m</td><td>4,20</td></tr> <tr> <td>Most u Brankovoj ulici, Beograd: D+P = 60 kN/m</td><td>4,90</td></tr> <tr> <td>Most preko Save, Ostružnica: D = 50 kN/m</td><td>5,88</td></tr> </tbody> </table> tj, saobraćajno opterećenje Železničko-drumskog mosta u Novom Sadu veće je od istog na Mostu na Adi 2,10 puta, srušenog Žeželjevog mosta 2,15 puta, Mosta Slobode 3,63 puta, a Varadinske duge čak 4,20 puta!			Most	Odnos saobr. opter. Žel.-drumski most Novi Sad / Imenovani most	Železničko-drumski most, Novi Sad: Ž+D+P = 294 kN/m (u starim merama: 29,4 t/m)	1,00	Pančevački most: Ž+D+P = 229 kN/m	1,28	Most na Adi: Laka Ž+D+P = 140 kN/m	2,10	Srušeni Žeželjev most: Ž+D+P = 137 kN/m	2,15	Most Gazela, Beograd: D+P = 95 kN/m	3,09	Most Slobode, Novi Sad: D+P = 81 kN/m	3,63	Most Varadinska duga, Novi Sad: D+P = 70 kN/m	4,20	Most u Brankovoj ulici, Beograd: D+P = 60 kN/m	4,90	Most preko Save, Ostružnica: D = 50 kN/m	5,88																
Most	Odnos saobr. opter. Žel.-drumski most Novi Sad / Imenovani most																																						
Železničko-drumski most, Novi Sad: Ž+D+P = 294 kN/m (u starim merama: 29,4 t/m)	1,00																																						
Pančevački most: Ž+D+P = 229 kN/m	1,28																																						
Most na Adi: Laka Ž+D+P = 140 kN/m	2,10																																						
Srušeni Žeželjev most: Ž+D+P = 137 kN/m	2,15																																						
Most Gazela, Beograd: D+P = 95 kN/m	3,09																																						
Most Slobode, Novi Sad: D+P = 81 kN/m	3,63																																						
Most Varadinska duga, Novi Sad: D+P = 70 kN/m	4,20																																						
Most u Brankovoj ulici, Beograd: D+P = 60 kN/m	4,90																																						
Most preko Save, Ostružnica: D = 50 kN/m	5,88																																						
Veličina stalnog tereta na mostu	Stalni teret na Železničko-drumskog mosta u Novom Sadu jeste zbir sledećih opterećenja: Železnički tucanički zastor (121 kN/m) + Asfaltni kolovozni zastor + Koloseci + Dve vodovodne cevi Φ 610 mm + Dve drenažne cevi za odvodnjavanje kolovoza Φ 350 mm + Električna oprema za pogon vozova, javnu rasvetu, dekorativno osvetljenje + Oprema TT-komunikacija + Signalna oprema = = 223 kN/m (u starim merama: 22,3 t/m).																																						

	<p>Poređenja radi stalni teret na Mostu Gazela, kao mostu sa izrazito velikim brojem instalacija i uz to teškim instalacijama je 100 kN/m, dok je težina konstrukcije grede mosta oko 130 kN/m.</p> <p>Ovo praktično znači kao da je na konstrukciju Železničko-drumskog mosta u Novom Sadu položena cela Gazela sa svim svojim instalacijama!</p>
Pojedinosti proračuna konstrukcije	<p>Most je projektovan prema poslednjim izdanjima Evropskih i nemačkih normi –merodavnih za projektovanje železničkih i drumskih mostova, tj.onako kako se to radi ovog trenutka u tehnički najrazvijenijim zemljama. Proračun konstrukcije je izuzetno složen i obiman (na oko 5500 strana, dvojezično – na engleskom i srpskom jeziku), sa oko 90% sadržaja koji nikad nije primenjen ni na jednom mostu u Srbiji.</p> <p>Obim samo osnovnih pomenutih normi za projektovanje mosta je oko 2500 strana, razumljivo na engleskom i nemačkom jeziku. Ovo je zahtevalo da ceo projektantski tim bude visoko stručno obučen i da celu tehničku problematiku izuzetno dobro poznaje i pre početka rada na projektu.</p> <p>Primeri nekih pojedinosti proračuna, (<i>italikom</i> su označene novine u odnosu na dosadačnju praksu projektovanja mostova u Srbiji):</p> <p>Stanje granične nosivosti čelične konstrukcije (ULS):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ naponi; ▪ izbočavanje, (ali na drugi način, prema novom konceptu u EN); ▪ <i>izbočavanje uzrokovano izvijanjem pojasa</i>; ▪ <i>izvijanje lukova izvan ravni lukova</i>. <p>Stanje granične upotrebljivosti (SLS):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>disanje vertikalnih limova</i>; ▪ prsline kolovozne ploče, (prema novom konceptu u EN); ▪ <i>uglovne rotacije na ležištima</i>; ▪ <i>uvrtanje železničkog kolovoza</i>; ▪ <i>vertikalno ubrzanje kolovozne konstrukcije</i>; ▪ vertikalni ugib kolovozne konstrukcije, (ali daleko strožiji zahtevi EN); ▪ <i>horizontalni ugibi i rotacije oko vertikalne ose</i>; ▪ <i>pomeranja kolovozne konstrukcije iza ležišta</i>. <p>Zamor konstrukcije:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ čelične konstrukcije, (ali po potpuno drugom konceptu, prema EN); ▪ <i>betona</i>; ▪ <i>armature</i>; ▪ <i>moždanika za sprezanje</i>; ▪ <i>kablova vešaljki</i>. <p><i>Aerodinamički efekti na gredama</i> (zatege+kolovozna konstrukcija):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>aerodinamička osjetljivost</i>; ▪ <i>odvajanje vrtloga</i>; ▪ <i>flater</i>; ▪ <i>turbulencija</i>. <p><i>Aerodinamički efekti na vešaljkama</i> (kablovima):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>odvajanje vrtloga</i>; ▪ <i>galopiranje</i>; <p><i>vibracija od kiše i veta</i>.</p>
Neke od vrednosti sila i deformacija iz Proračuna konstrukcije	<p>Nekoliko brojnih vrednosti iz Proračuna konstrukcije:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ najveći vertikalni ugib većeg lučnog mosta (sa $L = 219$ m), pod šemom voza LM71 (4 x 250 kN + 80 kN/m) na koloseku 2 (uz nizvodnu stranu mosta): $\delta_z = 65 \text{ mm}$, što daje $L/\delta_z = 3388$; (do sada u Srbiji uobičajeno $L/\delta_z = 500$ do 1000, u zavisnosti od projektanta, pošto nije propisano srpskim standardima); ▪ najveći horizontalni ugib većeg lučnog mosta (sa $L = 219$ m), pri najjačem vetu i sa saobraćajnim opterećenjima (vozovima i drumskim vozilima): $\delta_y = 10 \text{ mm}$; ▪ najveća rotacija na najopterećenijem ležištu većeg lučnog mosta (sa $L = 219$ m), pod ekstremnim saobraćajnim opterećenjima (železnica + drum), sa najjačim vетrom i najizraženijim promenama temperature konstrukcije: max $\theta_y = 4,3$ mrad, (ili 4,3 mm/1000 mm) što je izuzetno mala vrednost koja ukazuje na veliku krutost konstrukcije mosta; ovaj kriterijum je posebno važan zbog savijanja železničkih šina (koje prate deformaciju mosta); ograničenjem ovog ugla rotacije na 5 mrad obezbeđuje se sigurnost železničkog saobraćaja;

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ najveća sila zatezanja u kablovima vešaljki: $F_{SLS} = 6761 \text{ kN}$, (676 t); ▪ najveća reakcija oslonca – sila pritiska na ležište: max $R_{Z,ser} = 58326 \text{ kN}$, (5833 t); ovo odgovara približno težini celog mosta Gazela, uključujući i stubove, tj.kao da se cela Gazela oslanja na samo jednu tačku; ▪ najveća horizontalna sila na ležište na srednjem stubu od kočenja vozova i drumskih vozila na većem lučnom mostu (sa $L = 219 \text{ m}$): max $R_{X,ser} = 10933 \text{ kN}$, (1093 t); ▪ najveća horizontalna sila od delovanja zemljotresa na srednji stub mosta: max $R_{X,ser} = 45964 \text{ kN}$, (4596 t); seizmičke sile su inače oko 8 puta veće od istih, proračunatih (ako su uopšte proračunavane!) 50-tih godina prošlog veka! Veličina ove sile odgovara dvostrukoj težini Mosta Varadinska duga! 																											
Cena mosta	<p>Kratak pregled cena nekih savremenih izvedenih i relativno poredivih železničkih mostova i cene Železničko-drumskog mosta u Novom Sadu. L_{max} = Max raspon, ΣL = Ukupna dužina, K = Kolosek, D = Drumska traka</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr style="background-color: #f2f2f2;"> <th style="text-align: left; padding: 5px;">Most</th> <th style="text-align: center; padding: 5px;">Cena [EUR]</th> <th style="text-align: center; padding: 5px;">Cena [EUR/m²]</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="padding: 5px;">Železničko-drumski most u Novom Sadu. Luk sa zategom. 2K+2D, $L_{max}=219\text{m}$, $\Sigma L=474\text{m}$</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">Prema Ugovoru ¹⁾: 45.300.000</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">3.034</td></tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Železničko-drumski most u Novom Sadu. 2K+2D, $L_{max}=219\text{m}$, $\Sigma L=474\text{m}$</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">Procenjena vrednost u Idejnem projektu ¹⁾: 60.000.000</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">4.019</td></tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Železničko-drumski most preko Dunava, Kalafati-Vidin. Kosi kablovi, kratki piloni. 1K+4D, $L_{max}=180\text{m}$, $\Sigma L=1971\text{ m}$</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">Izveden most, 2013: 225.145.000</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">4.786</td></tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Železnički most, Degendorf, Nemačka. Rešetkasti, gredni. 1K, $L_{max}=106\text{m}$, $\Sigma L=466\text{ m}$</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">Izveden most 2010 ²⁾: 37.000.000</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">9.452</td></tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Železnički most, Tulin, Austrija. Rešetkasti, gredni. 2K, $L_{max}=90\text{m}$, $\Sigma L=441\text{ m}$</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">Izveden most, 2009: 44.000.000</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">8.384</td></tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Železnički most, Faldorf, Nemačka. Luk sa zategom-gredom. 1K, $L_{max}=150\text{m}$, $\Sigma L=150\text{ m}$</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">Izveden most, 2005: 8.000.000</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">6.349</td></tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Železnički most, Nantenbah, Nemačka. Rešetkasti, gredni. 2K, $L_{max}=208\text{m}$, $\Sigma L=695\text{ m}$</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">Izveden most, 1994: 31.000.000</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">3.188</td></tr> <tr> <td style="padding: 5px;">Železnički most, Hamer, Nemačka. Lučni sa ovešenom rešetkom. 4K ³⁾, $L_{max}=250\text{m}$, $\Sigma L=385\text{ m}$</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">Izveden most, 1987: 61.400.000</td><td style="text-align: center; padding: 5px;">6.018</td></tr> </tbody> </table>	Most	Cena [EUR]	Cena [EUR/m ²]	Železničko-drumski most u Novom Sadu. Luk sa zategom. 2K+2D, $L_{max}=219\text{m}$, $\Sigma L=474\text{m}$	Prema Ugovoru ¹⁾ : 45.300.000	3.034	Železničko-drumski most u Novom Sadu. 2K+2D, $L_{max}=219\text{m}$, $\Sigma L=474\text{m}$	Procenjena vrednost u Idejnem projektu ¹⁾ : 60.000.000	4.019	Železničko-drumski most preko Dunava, Kalafati-Vidin. Kosi kablovi, kratki piloni. 1K+4D, $L_{max}=180\text{m}$, $\Sigma L=1971\text{ m}$	Izveden most, 2013: 225.145.000	4.786	Železnički most, Degendorf, Nemačka. Rešetkasti, gredni. 1K, $L_{max}=106\text{m}$, $\Sigma L=466\text{ m}$	Izveden most 2010 ²⁾ : 37.000.000	9.452	Železnički most, Tulin, Austrija. Rešetkasti, gredni. 2K, $L_{max}=90\text{m}$, $\Sigma L=441\text{ m}$	Izveden most, 2009: 44.000.000	8.384	Železnički most, Faldorf, Nemačka. Luk sa zategom-gredom. 1K, $L_{max}=150\text{m}$, $\Sigma L=150\text{ m}$	Izveden most, 2005: 8.000.000	6.349	Železnički most, Nantenbah, Nemačka. Rešetkasti, gredni. 2K, $L_{max}=208\text{m}$, $\Sigma L=695\text{ m}$	Izveden most, 1994: 31.000.000	3.188	Železnički most, Hamer, Nemačka. Lučni sa ovešenom rešetkom. 4K ³⁾, $L_{max}=250\text{m}$, $\Sigma L=385\text{ m}$	Izveden most, 1987: 61.400.000	6.018
Most	Cena [EUR]	Cena [EUR/m ²]																										
Železničko-drumski most u Novom Sadu. Luk sa zategom. 2K+2D, $L_{max}=219\text{m}$, $\Sigma L=474\text{m}$	Prema Ugovoru ¹⁾ : 45.300.000	3.034																										
Železničko-drumski most u Novom Sadu. 2K+2D, $L_{max}=219\text{m}$, $\Sigma L=474\text{m}$	Procenjena vrednost u Idejnem projektu ¹⁾ : 60.000.000	4.019																										
Železničko-drumski most preko Dunava, Kalafati-Vidin. Kosi kablovi, kratki piloni. 1K+4D, $L_{max}=180\text{m}$, $\Sigma L=1971\text{ m}$	Izveden most, 2013: 225.145.000	4.786																										
Železnički most, Degendorf, Nemačka. Rešetkasti, gredni. 1K, $L_{max}=106\text{m}$, $\Sigma L=466\text{ m}$	Izveden most 2010 ²⁾ : 37.000.000	9.452																										
Železnički most, Tulin, Austrija. Rešetkasti, gredni. 2K, $L_{max}=90\text{m}$, $\Sigma L=441\text{ m}$	Izveden most, 2009: 44.000.000	8.384																										
Železnički most, Faldorf, Nemačka. Luk sa zategom-gredom. 1K, $L_{max}=150\text{m}$, $\Sigma L=150\text{ m}$	Izveden most, 2005: 8.000.000	6.349																										
Železnički most, Nantenbah, Nemačka. Rešetkasti, gredni. 2K, $L_{max}=208\text{m}$, $\Sigma L=695\text{ m}$	Izveden most, 1994: 31.000.000	3.188																										
Železnički most, Hamer, Nemačka. Lučni sa ovešenom rešetkom. 4K ³⁾, $L_{max}=250\text{m}$, $\Sigma L=385\text{ m}$	Izveden most, 1987: 61.400.000	6.018																										
	<p>1) U cenu je uračunata i demontaža privremenog mosta. Sama cena mosta: 45,3 Mio EUR = 26,1 Mio EUR (donacija Evropske delegacije) + 19,2 Mio EUR (Vojvodina + Novi Sad).</p> <p>2) U cenu je uračunata i demontaža starog mosta.</p> <p>3) Dva koloseka železnice + dva koloseka S-železnice (znatno lakše od železnice). <i>Opšta napomena:</i> Cena mosta proizilazi iz mnogo faktora, gde je svaki most unikat. Zavisi od vrste saobraćaja na mostu, (drumski ili železnički, gde je železnički neuporedivo tehnički zahtevniji i sa mnogo većim opterećenjima), raspona mosta, lokacije mosta (na suvom ili na vodi) i načina fundiranja prema vrsti tla, mogućnosti i dužina transporta materijala i konstrukcija, mogućnosti montaže prema terenu i raspoloživom prostoru, klimatskih uslova i vrste atmosfere, raspoloživog vremena za izgradnju. Generalno, za isti konstruktivni sistem i raspone, železnički mostovi su tehnički složeniji i bitno skuplji od drumskih.</p>																											

Odgovorni projektant konstrukcije mosta:

Aleksandar Bojović, dipl.ing.građ.

DEL ING d.o.o., Beograd

Beograd, 2013-10-24